

a törekeny egészségére tett célzások lepattannak róla, csupa életkedv és élet-erő ez a nagymama. Spindler Béla az ajtóban elakadás ősrégi mutatóvívával teszi le a nyugalmazott ezredes, a hevülékeny, morózus katona komikus névjegyét, előbb csípőre tett kezei, majd keresztbe forduló kardja akad el az ajtónyílásban. Marcona ősz szakálla mögül kommandíroz. Az utolsó jelenetre azonban megborotválkozik, és szakállával a figura jellemét is az öltözében hagyja, vajpuha, bármivé formálható emberként tér vissza a sorsdöntő párbeszédhez. Eleve legyőzötve indul a csatába. Koltai Róbert eleinte ripacskodik egy keveset, aztán mintha próbálna mértéket tartani, de ettől meg elszürkül. Ez csak részben tesz jót az előadásnak, Tódorka Szilárd ízléssel megformálva is lehetne izgalmasabb, érdekesebb alak. Sztárek Andrea, az egyetlen nem régi kaposvári vendég, Langó Szerafin szerepében ugyancsak mértékkel alkalmazza az álszent, szereleméhes vénlány, csaknem örök menyasszony szerepközhelyéhez illő színészi közhelyeket.

Gyuricza István viszont szigorú következetességgel egyesíti a maró gúnyt a bohózat kedéllyel a nyugalmazott táborigyelmes lelkész különöségeit ábrázolva. Ő még mindig ön maga, még mindig kaposvári. És a régi Kaposvárt idézi Tóth Eleonóra, amint a címszereplő bizalmasaként derűs iróniával kommentálja az esztelen eseményeket, Varga Zsuzsa, aki a lánynevelő intézet vezetőjeként nyújt sokkal többet a szövegénél, és Hunyadkürti György, aki szinte néma pinccerként közlekedik a második részben, lesújtó véleményt éreztetve rezzenéstelen arca mögött. A fiatalabb és legújabb kaposváriak közül Mohácsi Norbert pontosan megfelel annak, ahogyan a nagymama csélcsep, vonzóan könnyelműsködő unokáját elképzeljük. A kicsit tömzsi Mózes Balázs viszont csöppet sem az eszményi vígjátéki amorózóalkat, nem külsejével, nem a modorával, a sármjával hódíthat, csakis komolyságával, tartásával, érzelmei mélységével. Az ifjú színész rutin nélkül, de nagy igyekezettel járja ezt az utat. A főpróba idejére még nem ért célba. De még odaérhet. Esetleg nem ebben a szerepben. Grisnik Petra színészetét meghatározza langaléta termete. Egykor Kaposváron Góz István szerepköre volt fejjel kiemelkedni társai közül, nőben ez még hatékonyabb komikus eszköz, és Grisnik Petrának megvan a kellő humora, öniróniája is, hogy ezt kihasználja. Ezúttal még egy trottórcipősarkat is kap, hogy mindenki fölé nőjön. Így a neki rendelt partner fölé is, amit a rendező okosan használ fel arra, hogy tovább fokozza a sokszorosan boldog végbe már a szerző által becsempészett vicces árnyalatot. Czene Zsófia pedig azt a csodát követi el, hogy az unokát, az érző lelkű, szerelmes fiatal lányt az előadás egyik legérdekesebb, legeredetibb alakjává formálja. Roppant egyszerű trüffel: a szerepbe beleírt összes közhelyet, az ifjonti szertelenséget, az érzések szélsőséges viharait, a konok önfeláldozás gesztusát egyaránt elevennek, igazinak éli át. Egymásra találásuk a nagymamával két kitűnő színész precízen kivitelezett, pontosan ritmizált összjátékától különösen hatásos.

Az előadás erősségei, elementáris sodrása és a néhány pompás alakítás bőven ellensúlyozza apróbb gyengéit. Valami mégis hiányzik. Tudjuk, minden bohózatban, komédiában, vígjátékban benne rejlik egy, néha több tragédia. Csiky Gergely is két élet tönkremenetelére építette rá az új nemzedék boldog végű történetét. Molnár Piroska tesz róla, hogy a múltbeli szenvedések érzelmességtől mentesen, tárgyilagos távolságtartással idéződjenek fel. De attól is mentesíti a nézőt, hogy belegondoljon a történet fájdalmas hátterébe. Az előadás egy pillanatra sem zavarja meg a publikum felhőtlen mulatságát. S ezzel a régi Kaposvár hiányzik a mostaniból.

CSIKY GERGELY: A NAGYMAMA (Csiky Gergely Színház, Kaposvár)

Jelmez: Tresz Zsuzsa. **Segédrendező:** Pintér Kata. **Diszlet-rendező:** Szikora János.

Szereplők: Molnár Piroska, Mohácsi Norbert e. h., Spindler Béla, Mózes Balázs, Grisnik Petra, Varga Zsuzsa, Czene Zsófia, Koltai Róbert, Sztárek Andrea, Gyuricza István, Decsi Anna, Katona Szimonetta, Halmos Kata, Forgács Nikolett, Sudár Alexandra, Szarka Szabina, Horváth Eszter, Tóth Eleonóra, Hunyadkürti György.

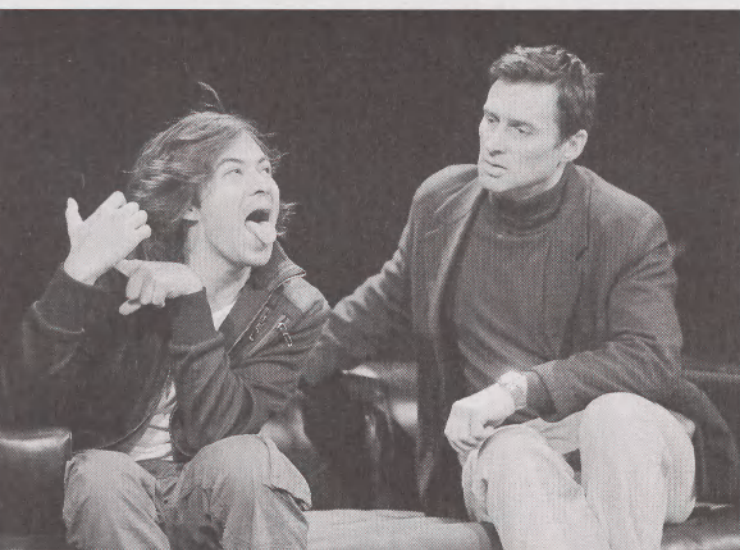
Mi történik, ha egy kisfiú nem képes kimondani a szót: „szeretlek”? Vagy hagyják békében ezzel a „defektussal”, vagy elcipelik egy terapeutához, aki majd szépen kikezeli. Garaczi László legújabb darabjában, az *Ovibrader*-ben – talán érthető okokból – ez utóbbi mellett dönt a mama, és ezzel tudatán kívül éveken és (cyber)tereken átívelő utazásra küldi egyetlen magzatát, Fábián Petyust, a jelenkor férfitá érne képtelen Ádámját.

Az *Ovibrader*, amely felolvasó színházi formájában megjárta már a POSZT-ot, Gyulát és a József Attila Kör szigligeti tábort is, egy kisfiúról mesél, aki életet játszik és álmodik. Segítőtársa és vezetője Doktor Keve, aki luciferi szentvelenséggel bocsát hipnotikus álmot kis páciensére, és juttatja el múlt s jövő rejtelmibe. Megmutatja, milyen élet várhat egy olyan fiúra vagy férfirra, aki verbális kifejezőkészség tekintetében minimum hátrányos helyzetű. De abban a világban, amely Fábián Péter hipnotikus utazása során kirajzolódik, egyáltalán nem csoda, hogy nem hangzik el, nem hangozhat el nyilvános érzelmkifejezés az egyének között, még a virtuális valóságban sem. Mert az óvodában a gyerekek már a kibeszélő-show-k modellje szerint konfliktusaikat is a televízióból jól ismert sémák mintájára kezelik vagy oldják meg – például: „BÁCSKAI (Zsuzsinak) Beszélj a Fábiánnal való kapcsolatodról. / ZSUZSI Megismerkedtünk, azóta sok pénzt rám költött. / KATA Sok pénzt? Milyen pénzt? / ZSUZSI Azonkívül terhes vagyok. / FÁBIÁN Nem hiszem.” –; mert chatelés közben teljesen megszokott dolog, ha ismeretlenek intim testrészeikről küldenek fotót egymásnak: és mert a darabbeli főszereplő egyetlen valós beszédpartnere az óvodáskorában saját magából kiváló felettes éneke, Okoska. Ez az Okoska aztán az egész elképzelt jövőben ontja a jó tanácsokat, főleg nőkről („A nő ruhát varr gyermeke bölcsője mellett”), férfiakról („A férfi sikeres, pénze van, és megvédi a nőt”) és kapcsolatuk szabályairól („A férfiak, anélkül hogy tudnának róla, a nők számára háborúznak, a nőknek csi-

Deres Kornélia

Petyus a kanapén

GARACZI LÁSZLÓ: OVIBRADER

FENT: Szemenyei János
és Huszár Zsolt

JOBBRA: Kolti Helga,
Szemenyei János, Huszár Zsolt
és Fodor Annamária

Schiller Kata felvételei

nálnak gyerekeket, a nők városait építik”), az áltudományos handabandázás kiváló lenyomataként. De ami még fontosabb, Okoska az, aki Ovibradernek nevezi el Fábián Pétert, és e megnevezés szimpla gesztusával egy csapásra predesztinálja a fiú sorát. Kijelöli számára az egyetlen járható utat, melynek következtében a férfi nyevénévesen is Ovibrader marad: egy karikírozott férfiprototípus, aki nem képes érzelmeit kifejezni, sem anyja, sem későbbi szerelmei iránt. Boldogtalan, magányos alak marad, tele kétségekkel.

A Thália Színház Új Stúdiója mintha eleve ezt a kétségekkel teli, klausztrófób (férfi?)világot jelölné, a sötét

hátterben a színpad közepén egyetlen bútordarab, egy fekete bőrkanapé, Doktor Keve „otthona”. Ezt játsszák és álmodják körbe a színészek az előadás során, míg oldalról Dobri Dániel zenél, gitárjával adja be például a *Star Wars*-slágert vagy a *chatroom* hangjait. A színészek többé-kevésbé bele tudnak helyezkedni a rendező, Bagó Bertalan által megkomponált világba, amelynek minimalizmusa nagy hangsúlyt fektet a szöveg működési lehetőségeire. Ezek a lehetőségek hol jobban, hol kevésbé érvényesülnek, hiszen Garaczi sokszor könnyednek tettetett textusa nemegyszer túlartikulálódik, ilyenkor a szereplők jellemvonásai túl élessé válnak, a nevetésség vagy kínosság határát súrolva (mint Fábián Péter kisfiú-karaktere, a chatelő fiatalok vagy a túlhúzott angol akcentussal beszélő informatikai guru). A szereptöbbszörözésnek köszönhetően mind a négy színésznek akadnak emlékezetes pillanatai: Huszár Zsolt egy fennhéjázó cinikust mutat meg Doktor Keve személyé-

ben; Szemenyei János egy este alatt fel (nem) nővő Fábián Pétere szép ívet jár be, amelynek két végpontja, a születés és a halál meglepően sokban hasonlít. Fodor Annamária megannyi Évaként a kor Ovisisterét vilantja fel, míg Kolti Helga Mamája aggódó majomsze-

retettel csüng fián. De az eredeti defektus feloldása mégis az édesanyához köthető majd: egy szép jelenetben, a Mama halálos ágyánál szerepet cserél anya és fiú, és így Szemenyei a Mama karakterét felvéve már könnyedén ki tudja ejteni a szót: „szeretek”. Az, hogy ezek után, mintegy záróakkordként, még megtörténik a szó szerinti értelemben vett elállatiasodás, a lelki és biológiai átalakulás, az utolsó fricska Garaczitól.

Nem hagyható figyelmen kívül a dráma alcíme (*péniszdialógok*), amely egyértelműen reflektál és fordítja ki a közel nyolc éve ugyanitt, a Thália Színházban bemutatott Eve Ensler-darabot, a *Vaginamonológokat*. De míg ez utóbbi sok nő történetét mesélte el (ráadásul félig-meddig dokumentarista technikával, hiszen interjúkból íródtak a szövegek), Garaczi egyetlen férfiről beszél. Azonban Okoska kommentjei által a főszereplő érvényessége kitágul, és az „ilyenek a férfiak” megállapítás többször is keresztülvisszhangzik az előadáson: „A férfi gyerek, aki azt játssza, hogy férfi. Játéka a háború, a politika, a sport, ambíciók, pénz. Csak épp felnőttkorában már nemigen választhat, azt kell játszania élete végéig, amiben tehetségesnek hiszi magát.” És miután Fábrián Petyus felriad saját jövőbeli halálából, és a terapeuta megnyugtatja a Mamát, hogy gyermeke teljesen normális, nincs semmi baja, a jövőálmom egyes részletei

cserélődni kezdenek. Az emlékezés átvált pusztán lehetőségbe, a cyberteret kezdi felváltani a valós élet.

Garaczi drámái nyelve mindig is jól működik a színpadon. Például kivételesen tudja úgy megjeleníteni a fiatalok beszédmódját, hogy az – sok kortárs példával ellentétben – nem kínos vagy művi. Ráadásul az *Ovibrader* kettős kerettörténete még egyet csavar az értelmezésen: Petyus elbocsátása után a pszichológus elheveredik kanapéján, és kedvtelve folytatja az előadás elején megkezdett történetét egy indiairól, aki feleségül fügefát választott. A szentenciába hajló mese szerint a fügefa kedvességével és szelídségével a tökéletes nőt testesítette meg. Például sokat hallgatott, míg a férfiak beszéltek. Kábé ilyen kanapén álmodhatnak az ovibraderok.

GARACZI LÁSZLÓ: OVIBRADER (Thália Színház, Új Stúdió)

Zeneszerző: Szemenyei János. **Zene:** Dobri Dániel.
Dramaturg: Lőkös Ildikó. **Rendező:** Bagó Bertalan.
Szereplők: Fodor Annamária, Földes Eszter, Huszár Zsolt, Kolti Helga, Szemenyei János, Szegezdi Róbert.

Sz. Deme László

Egy kis kínai

ROLAND SCHIMMELPFENNIG: GOLDEN DRAGON

Manapság étterem szempontjából már Budapest is metropolisz; olasz vagy görög, szerb, török, indiai, vietnami, thai és ki tudja még, hányféle konyhát lehet ízlelgetni. Mindenki megtalálhatja a neki való mártásokat, húsokat és leveket, és mi nem is vagyunk restek különböző vacsorakalandokba bocsátkozni. A felfedeznivalók közé tartoznak természetesen a kínai gasztronómiával kecsegtető éttermek, melyek mintás selyem borítású falaikkal, étlapjukon bölcs idézetekkel, valami távol-keleti nemes és egzotikus misztikával andalítanak. Legalábbis így tűnik nekünk, különleges éttermeket látogató szerencsés európaiaknak – még ebben a mi kis torzszalkodó és nyűglődő országunkban is –, mert azt hisszük, hogy a globalizáció emblémájaként sorakozó kínai éttermek már mindennapjaink részévé váltak. Naponta elmegyünk mellettük, hébe-hóba beülünk, rendelünk a megmosolyogtató akcentussal beszélő pincéernőtől, eszünk és iszunk, de eszünk ágában sincs belegondolni, mi folyhat a megmeleglebbenő piros ajtószárnyak mögötti konyhában.

Ebbe a hátsó traktusba kukkant be Roland Schimmelpfennig újabb darabja a *Katonában*. S bár talán nálunk ma még a cigánykérdés kézzel tapinthatóbb társadalmi feszültség forrása, mint a német drámában ábrázolt ottani bevándorlók helyzete, a változás szelei már észlelhetők, hamarosan ez a szociális probléma is teljes súlyával a nyakunkba szakad; érdemes hát foglalkozni a témával.

A *Golden Dragon* étterem zsebkendőnyi konyhájában öt távol-keleti szakács sürgölődik. Az ő kerettörténetük a vezérfonal, s közülük is a Puci nevű, alig húszéves kínai fiúé, akit a családja szerencsét próbálni küldött Európába, de akit a szutykos konyhájában messzire elkerül Fortuna. Viszont fáj a foga. Borzasztóan. Üvölt a fájdalomtól, ám szakácstársai nem hívhatnak hozzá orvost, mert sem törvényes papírjuk nincs az egészségügyi ellátáshoz, sem elegendő pénzük. Sőt, valószínűsíthetően semmihez sincsen semmijük, napi robotjukat illegálisan végzik fillérékért. Végül az óbégatást elunva úgy dönt a közösség, hogy a leves és a főfogás